

KRIZOVÝ PLÁN

Základní škola a mateřská škola Líšnice, okres Praha - západ
Líšnice 19, 252 10 Mníšek pod Brdy

Zpracovatel:
Mgr. Tereza Lišková
Školní metodička prevence

platnost od 2. září 2019

ÚVOD

Základní škola a mateřská škola Líšnice, Líšnice 19, Mníšek pod Brdy 252 10, Praha - západ	
KRIZOVÝ PLÁN	
Vypracovala:	Mgr. Tereza Lišková, metodička prevence
Schválila:	Mgr. Alena Fialová, ředitelka školy
Všichni pracovníci ZŠ s ním byli seznámeni:	29. srpna 2019
Směrnice nabývá platnosti dne:	2. září 2019
Směrnice nabývá účinnosti dne:	2. září 2019

Preventivní program proti šikanování vychází z těchto dokumentů:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí – žáků ve školských zařízeních zřizov. MŠMT č.j. 37 014/2005-25
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j. 10 194/2002-14
- Úmluva o právech dítěte 104/1991 Sb.
- Školní řád ZŠ a MŠ Líšnice, okres Praha – západ
- Preventivní program ZŠ a MŠ Líšnice, okres Praha – západ
- Plán poradenských služeb ZŠ a MŠ Líšnice, okres Praha - západ

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je přesný návod postupu při řešení krizových situacích ve škole.

Pokud krizová situace není součástí Krizového plánu postup najdeme v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

1. Krizový plán: ŠIKANANA

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu (viz. Kyberšikana).

Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií. Proto existují dva typy scénáře:

SCÉNÁŘ 1:

POKUD ZAMĚSTANEC ŠKOLY ZJISTÍ INFORMACE O POČÁTEČNÍ ŠIKANĚ (stádium 1 – a počátek 3) a JINÉM AGRESIVNÍM CHOVÁNÍ, JE POVINNEN POSTUPOVAT NÁSLEDOVNĚ:

1. **Neprodleně oznámit toto zjištění metodikovi prevence.**
2. **Následuje schůzka metodika prevence, třídního učitele, ředitele školy, případně svědků z řad zaměstnanců a jsou dohodnuty další kroky.**
3. **Metodik prevence, třídní učitel, výchovný poradce (podle domluvy) vedou rozhovory s obětí a svědky. Vše zaznamenat. Zjistit:**
  - Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí.
  - Kdo je agresorem, kolik je agresorů. Kdo z nich je iniciátor – aktivní účastník šikanování.
  - Co, kdy, kde a jak dělali agresori obětím.
  - K jak vážným a agresivním a manipulativním projevům došlo.
  - Jak dlouho šikana trvá.
4. **Možný rozhovor s dalšími svědky.**
5. **Metodik prevence a ředitelka školy provedou rozhovor s agresorem/agresory (opět je třeba vše písemně zaznamenat. Pokud je více agresorů je možné je nechat mezi sebou konfrontovat.**
6. **Telefonické oznámení stavu věci rodičům**
  - **agresorů (ředitelka školy) → následná schůzka MP, ředitelka školy, výchovný poradce, třídní učitelka, rodiče.**
  - **agresorů (metodik prevence, třídní učitel) → následná schůzka MP, výchovný poradce, třídní učitel rodiče.**
7. **Potrestání agresora podle sankčního řádu školy/krizového plánu.**
8. **Práce se třídou, ve které k šikaně došlo – třídní učitel, metodik prevence, psycholog...**

SCÉNÁŘ 2: POKROČILÁ NEOBVYKLÁ ŠIKANA

- Pomoc u pokročilé šikany s neobvyklou formou – tzv. výbuchu skupinového násilí nebo také školního „lynčování“ má charakter krizového scénáře. V tomto případě nelze čekat na odborníka - specialistu, protože oběti jsou ohroženy na zdraví nebo dokonce na životě a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Jedná se o případ šikany, kdy dochází k trestnému činu (provinění) nebo se jedná o podezření na takovýto trestný čin (provinění). Škola tuto situaci není schopna vyřešit sama. Je nutná spolupráce specializovaných institucí a policie.

POKUD JE ZAMĚSTANEC ŠKOLY SVĚDKEM ŠIKANY VE STÁDIU (3 – 5) nebo JINÉHO AGRESIVNÍHO CHOVÁNÍ, JE POVINNEN POSTUPOVAT NÁSLEDOVNĚ!:

1. Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
2. Bezprostřední záchrana oběti (první pomoc, popř. přivolání záchranné služby), zastavení skupinového násilí (oddělení agresorů).
3. Kontaktování metodika prevence, který bezprostředně kontaktuje ředitele školy a rodiče oběti o události. S vedením školy se domluví další postup.
4. Zabránění domluvě na křivé výpovědi
  - dozor pedagogů, jiných dospělých osob
  - oddělení agresorů– zajistit u všech skupin dozor a hlavně nevyslýchat
5. Oznámení na policii, paralelně - navázání kontaktu se specialistou na šikanování,
informace rodičům (ředitel školy, metodik prevence)
6. Vlastní vyšetřování (ředitel školy, metodik prevence, třídní učitel)
  - rozhovor s obětí a informátory
  - nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
  - individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
  - rozhovor s agresory
  - **NIKDY NEKONFRONTOVAT OBĚTI A GRESORY!**
7. Spolupráce s dalšími institucemi
8. Potrestání agresora a další práce s agresorem
9. Práce se třídou, skupinou, ve které k šikaně došlo.

V jakém případě vyrozumět Policii ČR a OSPOD

- Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, bývá to často u pokročilé šikany.
- Jestliže má pedagog podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).
- V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a opakovaně se odmítají zúčastňovat výchovných komisí, je škole povinná vyrozumět OSPOD

Výchovná opatření (míru hodnotí intervenční tým):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

OCHRANA DĚTÍ PŘED ŠIKANOU V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

V mateřské škole se vyskytují prvky šikany nebo zárodečná stádia šikany, přesto je potřeba zásah pedagoga, neboť i neléčené skrytá a počáteční šikana může působit velké škody a trápení.

Minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou

- **rozhovor s dítětem, které ubližuje** – srozumitelně dítěti vysvětlit, že porušilo pravidla, navrhnout změnu chování...
- **zavedení ochranného režimu oběti** - není vhodné konfrontovat oběť a agresora, v počátku pro jistotu MŠ nastaví přísnější dozor
- **práce se skupinou** – je vhodné v MŠ využít intervenční program (Získání žádoucích vzorů chování, „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno. Vhodné je začlenit činnosti podporující spolupráci.)
- **rozhovor se zákonnými zástupci dítěte agresora** – probíhá, až když je situace zmapovaná. Důležitá je maximální snaha získat spolupráci rodičů.

Nedílnou součástí je další vzdělávání pedagogů v oblasti šikanování a práce s dětským kolektivem.

2. Krizový plán: ŠIKANA ZAMĚŘENÁ NA UČITELE

- Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy.
- Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám.
- Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.
- Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.
- Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.
- Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí.
- Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

Prevence šikany zaměřené na učitele:

- **celoškolní přístup** - dobré sociální klima, uvědomění si rizika výskytu šikany učitele ve škole, otevřené odmítání takového chování
- **vedení školy** - vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru
- **jasně stanovený postup školy**, jakým mají pedagogové oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno,
- **pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla chování ve třídě** – na konflikty reaguje včas, používá stanovené důsledky nerespektování dohodnutých pravidel chování, vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontaci ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konfrontaci
- **pedagog posiluje zapojení žáků do výuky** – dává jim na výběr, činí výuku pro žáky zajímavou
- **pedagog očekává úspěch od všech žáků** – staví na silných stránkách žáka, neponižuje a nezesměšňuje žáka před třídou, při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost
- **pedagog si všímá změn v náladě, emocích a v chování** žáka a včas na ně reaguje,
- **problémy neřeší sám**, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.

KRIZOVÝ PLÁN

Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáka, je vdané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Je zapotřebí, aby škola neočekávala a nevyžadovala, aby takovou situaci pedagog řešil sám.

- Problémy pedagog neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem si pedagog zajistí bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek byl bolestný i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Proto je zapotřebí věnovat čas zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat sociální podporu od kolegů a případně vyhledat odbornou pomoc.
- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola proto zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrála, škola zajistí intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě.

3. Krizový plán: KYBERŠIKANA

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Kdo řeší:

- U každého podezření o výskytu daného jevu musí být
  - vždy informován ředitel školy/šk. zařízení.
  - školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem

Postup při řešení šikany (ŠMP, TU, ředitele)

1. Zajistit ochranu oběti. Kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele [www.stránek](#), [profilu....atd.](#)
2. Zajistit dostupné důkazy
3. Důkladně vyšetřit (NE KONFRONTACE OBĚTI A AGRESORA) a žádat odbornou pomoc – Vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistit si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie...)
4. Informovat rodiče oběti a rodiče kyberagresora. Poučit rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

3. Krizový plán: ZÁŠKOLÁCTVÍ

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka (absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence) základní či střední školy ve škole. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku.

- **Pravé záškoláctví** – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí
- **Záškoláctví s vědomím rodičů** – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti.
- **Záškoláctví s klamáním rodičů** - existují děti, které dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních obtížích, po které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto zdravotní důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů.
- **Odmítání školy** – některým typům žáků činí představa školní docházky psychické obtíže.

Kdo řeší + s kým spolupracuje

- ***U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy informován ředitel školy/šk. zařízení.***
- Školní poradenské pracoviště (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog)
- OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí), POLICIE ČR

Jak postupovat - vyšetření příčin záškoláctví

- ***rozhovor s dítětem - žákem***
  - porozumět individualitě dítěte
  - nutné komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování
  - hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte
  - nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
  - zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
  - společně hledat cesty k nápravě
  - má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i ve škole (tato dobrá vůle nesmí být promarněna)
- ***rozhovor s rodiči***
  - vyjádřit porozumění jejich emocím
  - vést je k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
  - vést k porozumění motivaci chování dítěte
  - co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
  - na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto
  - dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují případně k hledání dalších možností

Kdy informovat Policii ČR, OSPOD

- Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.
- Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: **ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena)**, popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.
- V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací** (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) **orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu**. V rámci sociálně-právní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají **kurátoři pro děti a mládež**. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci s rodiči a se školou. Postupují mj. podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (trestné činy proti rodině a mládeži) nově se uvádí v trestním zákoníku Trestné činy proti rodině a dětem.
- Pokud má žák **více zameškaných hodin, které jsou sice omluvené**, ale učitel má podezření na skryté záškoláctví, může tuto informaci konzultovat s OSPODem

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy): "

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

4. Krizový plán: VANDALISMUS

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, utrhané hadice od hasicích přístrojů, zničené školní pomůcky...) nebo významné poškození (čmáranice a nápisy na zdech apod.)

Důvody pro takové chování jsou nejrůznější a pro vypořádání se s jevem je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. Jestliže se jedná o záměr a cíl, pak je třeba použít vůči žákyni/žákovi jiné opatření, než když se jedná o snahu na sebe upozornit, vyrovnat se spolužákům a spolužačkám nebo o následek šikany, či její doprovodný projev.

- Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil. Proto bude po něm škola požadovat náhradu. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, je preferován tento způsob náhrady škody. Případně může škodu nahradit jeho zákonný zástupce.
- Pokud vznikne škoda na školním majetku je potřeba **sepsat** o celé záležitosti **záznam** (kdo, kdy, kde, jak, proč, čím...). **VŽDY JE INFORMOVÁNA** ředitelka školy, MP, výchovná poradkyně, třídní učitelka.

Kdy hlásit rodičům?

- V případě, kdy způsobená **škoda je nepatrná nebo malá** (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže **dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu**. V případě škod **většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího** (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) **oznamujte rodičům vždy**.

Kdy hlásit policii?

- V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

- V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele – drobné poškozování školního majetku
2. Důtka třídního učitele – pokud žák i nadále pokračuje ve svém chování nebo se dopustil závažnějšího přestupku
3. Důtka ředitele školy – žák pokračuje v přestupcích nebo závažně porušil školní řád

5. Krizový plán: KRÁDEŽ

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Předmětem krádeže bývá de facto cokoli, co někdo může potřebovat. Hmotná škoda není vždy rozhodující, protože pro majitele mají některé předměty osobní a emocionální hodnotu. V případě krádeží není rozhodujícím situačním faktorem čas, jako v případě vandalismu, ale příležitost. Většinou se kradou věci volně položené a nezabezpečené. Čím menší předmět je a cennější nebo zajímavější, tím je pro zloděje lákavější.

Postup při řešení krádeže:

1. Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, by měl mít možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem nebo ředitelkou školy.
2. S náhradou způsobené škody postupujte jako u vandalismu. Preferujte nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvejte na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
3. Zákonné zástupce zloděje vyrozumívejte vždy až poté, kdy budete přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí
4. O krádeži a jejím šetření proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím...

U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy informován ředitel školy/šk. zařízení. Dále tuto situaci řeší:

- Školní poradenské pracoviště (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog) → PPP (pedagogicko-psychologická poradenství), OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí), Policie ČR

Kdy hlásit rodičům?

- Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

- V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci. **Důležité upozornění - Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.**

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

6. Krizový plán: SPEKTRUM PORUCH PŘIJMU POTRAVY, SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Poruchy příjmu potravy (dále PPP) se často rozvíjejí pomalu a nenápadně, ztracené v nevhodných jídelních návycích vrstevníků a rodiny. Mentální anorexie začíná nejčastěji ve věku třinácti až osmnácti let, mentální bulimie obvykle mezi patnáctým až pětadvacátým rokem věku. PPP patří mezi nejčastější problémy dospívajících dívek a mladých žen.

Poruchy příjmu potravy mohou způsobovat řadu zdravotních komplikací, které souvisí především s váhovým úbytkem a nedostatečnou výživou nebo jsou důsledky zvracení, nadužívání projímadel nebo diuretik.

K rozvoji PPP dochází v případě, že více či méně disponovaný jedinec je vystaven vlivu faktorů, které mohou vést k držení diet a současně některým dalším vlivům, které jsou nebezpečné z hlediska rozvoje jiných duševních poruch.

Sebepoškozování je záměrné a opakované ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy. Projevuje se zraňováním vlastního těla a je signálem vážného psychického problému, jenž postižený nedokáže zvládnout jiným způsobem.

Kdy, koho a v jakém případě informovat, pokud mám u žáka podezření:

- Třídní učitel, výchovný poradce a metodik prevence projednají situaci a následně rodiče informuje třídní učitel.
  1. Rodiče informujeme vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se. Rodiče informujeme, i když dítě nechodí do školní jídelny.
  2. Pokud rodiče odmítají řešit situaci, oznamujeme tuto situaci ošetřující dětské lékařce, popř. OSPOD

Možnosti a limity pedagoga

- Učitel není terapeut, zprostředkuje ale dítěti a rodině zpětnou vazbu o některých jídelních zvyklostech dítěte, může pomoci předcházet šikaně pro fyzický vzhled a výkon (zejména učitelé tělocviku), doporučit popř. zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem. Opatrně se pouštět do oblasti „zdravé výživy“ a redukce hmotnosti (doporučení mohou být jednostranně, přehnaně interpretována).

Sít partnerů spolupráce

- Jednotka specializované péče pro PPP PK VFN (Ke Karlovu 11, Praha 2, 224965353)
- Dětská psychiatrická klinika (V úvalu 84/1, 15000 Praha 5, tel: 224 433 400)
- Anabell – občanské sdružení (posta@anabell.cz)
- Krizové centrum RIAPS (Chelčického 39, Praha 3, 222 58 06 97)
- Linky důvěry
- Sít organizace STOB (redukce nadváhy – programy pro rodiny)

7. Syndrom týraného dítěte - CAN

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (**CAN** - **C**hild **A**buse and **N**eglect). Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Statistiky uvádějí, že CAN v ČR trpí v současné době 1 – 2 procenta dětské populace, což představuje 20 – 40 tisíc dětí. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední a pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb. Takové chování můžeme chápat jako zneužití fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci dospělého nad podřizovaným a závislým dítětem.

Kdo řeší + s kým spolupracuje

- U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy informován ředitel školy
- školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem, orgánem sociálně právní ochrany dítěte

Cíl intervence

- Cílem musí být předejít vzniku traumatizace dítěte, zabránit pokračování a zabránit rozvoji dlouhodobých zdravotních, sociál. a psychol. následků.

Jak postupovat při podezření na CAN:

1. Prvním, co musí učitel udělat, je vůbec všimnout si a odhalit to, že dítě nese nějaké stopy týrání (zhoršení prospěchu – žákovi je jedno jakou známku dostane, veselý žák → úzkostný žák, problémy ve vztazích s ploužáky, agresivní chování, změny v pravidelných návycích-stravování, spaní, tělesné známky týrání...)
2. **Navázání osobního kontaktu s žákem, rozhovor s žákem** (nejlépe třídní učitel)
  - Pokud se nedaří navázat kontakt, je dobré kontaktovat PPP
  - Jednou z možností je, že učitel žákovi, který se nechce se svým problémem svěřit, doporučí, aby se obrátil na Linku bezpečí. Dítě si může o svém problému po telefonu popovídat anonymně a záleží jen na něm, zda se během rozhovoru stane důvěřivějším a sdělí na sebe kontakt
  - Komunikace s ostatními spolužáky nebo sourozenci, zda o příčině problémů nevědí něco bližšího.
3. **Rozhovor s rodičem**
  - V první fázi by učitel měl po rodiči chtít, aby pouze okomentoval problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Může tak i zjistit skutečnou příčinou žákova neobvyklého chování než domácí týrání. Anebo může být zájem školy o osud žáka pro zákonného zástupce dostatečnou výstrahou k tomu, aby si uvědomil, že další ubližování dítěti bude mít pro něj vážné následky. Také může z chování rodiče nepřímo poznat, zda v rodině k týrání nedochází.
4. **Spolupráce s odborníkem**
  - **Lékař** - Pediatr si přeje, aby dítě přišlo v doprovodu rodiče.
  - **PPP** - sem by mělo dítě jít spolu se zákonným zástupcem X pokud PPP bez účasti rodičů –je považováno toto porušení pravidel za přijatelné. Prioritou je pomoci dítěti za každou cenu.

- **OSPOD** - podezření na týrání žáka → situace se nezlepšuje, komunikace s rodiči k ničemu nevede
- Týrání svěřené osoby dle ustanovení § 198 trestního zákoníku spadá mezi trestné činy vyjmenované jak v nepřekážení trestného činu (§ 367 TZ) tak v neoznámení trestného činu (§368 TZ). Tím, že nekontaktujeme-li orgány činné v trestním řízení, v případě, že už jsme se hodnověrným způsobem dozvěděli o týrání svěřené osoby, můžeme být sami pachatelé trestných činů nepřekážení tr. činu a neoznámení tr.činu.

Jak řešit sexuální zneužívání:

Sexuální zneužívání – je každé nepřiměřené vystavení dítěte sexuálnímu činu nebo chování, které vede k uspokojování potřeb zneuživatelé. Pohlavní zneužívání je závažným trestným činem proti lidské důstojnosti, na který se vztahuje povinnost přerušit jej (v souladu s trestním zákoníkem). Přerušit znamená, že zabráníte páchání nebo dokončení takového jednání (oznámít orgánům činným v trestním řízení).

Dozvíím se – oznámím MP → řediteli – kontaktujeme policii a orgán sociálně-právní ochrany dětí

Dítě se mi svěří osobně

1. uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost
2. seznámit s tím ředitele školy a metodika prevence, TU (pokud se mu nesvěřil žák osobně)
3. pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo
4. komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a policii
5. vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii
6. ohlásit na policii
7. ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách
8. jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit

Dozvíím se to od spolužáků nebo z jiných zdrojů

- Nejprve přemýšlejte, jestli tomu nasvědčuje i vaše pozorování. Pokuste se s dítětem navázat rozhovor, ale do ničeho ho nenuťte. Prostředníkovi řekněte, že je důležité, aby za vámi přišlo zneužívané dítě samo. Nevyšetřujte a nijak nepátrejte. Jestliže si nejste jistí, oznamte věc orgánu sociálně-právní ochrany, který ji prošetří.

Sít partnerů spolupráce

- Dětské krizové centrum, tel: 241 484 149
- Internetová poradna: problem@ditekrize.cz
- Linka bezpečí, tel: 800 155 555
- Linka důvěry RIAPS: 222 580 697, linka@mcssp.cz

9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru.

Kdo řeší:

- O výskytu daného jevu musí být informován ředitel školy, metodik prevence, TU → určení dalšího postupu

Jak postupovat při řešení:

1. Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
2. Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
3. Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
4. Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
5. Zaměřit výuku na tyto problémy. Pozvat experty k diskusi s žáky/studenty.
6. Informovat rodiče
  - V případě opakovaných verbálních či vizuálních projevů s možným extremistickým podtextem či v případě odůvodněného podezření na účasti žáka v extremistické partě a v případě užití násilí s extremistickým, rasistickým, antisemitským podtextem.
7. Informovat Policii ČR
  - V případě podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí.

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

9. Krizový plán: NÁVYKOVÉ LÁTKY (alkohol, tabákové výrobky, omamné látky...)

Alkohol je v Evropě nejrozšířenější návykovou látkou. Rozšířenost pití alkoholu má hluboké společenské a kulturní kořeny. Alkohol je legální drogou, přičemž její dostupnost je v různých zemích upravena odlišně. V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.

Nález alkoholu ve škole

a) Nalezený alkohol v prostorách školy:

1. Nepodrobuje se žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
2. Oznámení vedení školy
3. Uložení u vedení školy pro případ důkazu
4. Provede se stručný záznam (třídní učitel, metodik prevence - datum, čas a místo zajištění
5. alkoholu, příp. se uvede jméno svědka.

b) Zadržení alkoholu u žáka:

1. Nepodrobuje se žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
2. Nálezce oznámí nález vedení školy a zajistí uložení alkoholu u vedení školy.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, volá lékařskou službu první pomoci.
5. Provede se záznam s vyjádřením žáka (pokud toto jeho stav dovoluje).
  - Záznam obsahuje/datum, místo, čas, jméno žáka- podpis žáka, v případě, že odmítne, uvede pracovník školy tuto skutečnost do zápisu, záznam obsahuje minimálně 2 účastníky z řad pedagogů jako svědků.
6. Záznam se uloží do agendy metodika prevence.
7. Vyrozumění zákonného zástupce, v případě opakování – oznámení na OSPOD
8. V případě, že alkohol obsahuje i jiné příměsi, předat tekutinu přivolanému lékaři.
9. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
10. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

Závislost **na tabáku** je nejčastější ve formě cigaret, v poslední době vodních dýmek. Méně časté jsou u nás dýmky a doutníky či jiné exotické formy. Návykovou drogou je nikotin.

Nález tabákových výrobků ve škole

1. Při přistižení žáka je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka
4. Záznam založí školní metodik prevence do své agendy.
5. Třídní učitel informuje zákonného zástupce o porušení zákazu kouření. Při opakování vyrozumí škola orgán- sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Užívání omamných a psychotropních látek lze považovat za rizikové chování, na kterém se podílí mnoho faktorů. Vydefinování rizikových faktorů pomáhá najít vhodné a účinné intervence a předcházet hlubším negativním dopadům, které ovlivňují rozvoj osobnosti a uplatnění mladého člověka v životě.

Jak postupovat při nálezů OPL:

a) Nález OPL v prostorách školy:

1. Látku nepodrobujete žádnému testu ke zjištění její chemické struktury a ihned informujete vedení školy.
2. V přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Ředitel školy nebo jeho zástupce obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschová do školního trezoru. O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

b) Nález látky, kterou považujeme za OPL, u žáka:

1. Zabavenou látku nepodrobujete žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. POKUD MÁM PODEZŘENÍ, ŽE ŽÁK JE POD VLIVEM OPL
  - pedagogický pracovník posoudí, zda žákovi nehrozí nějaké nebezpečí.
  - Pokud je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a přivolá lékařskou službu první pomoci.
  - Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, ihned vyrozumí vedení školy.
  - Ředitel školy informuje zákonného zástupce, že žák konzumoval OPL ve škole a je schopen výuky. V případě, že zákonného zástupce nelze kontaktovat, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany vyžadovat pomoc.
3. nálezů ihned uvědomí ŠMP → vedení školy
4. O nálezů sepíše ŠMP stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena (datum, místo a čas nálezů a jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena nebo který látku odevzdal. V případě, že žák podepsat odmítá, uvede pedagogický pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí ŠMP do své agendy.
5. Ředitel školy nebo jeho zástupce o nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
6. Ředitel školy vyrozumí zákonného zástupce žáka.
7. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají zajištěnou látku výše uvedeným postupem přivolanému lékaři. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

c) Podezření, že má žák OPL:

1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
2. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
3. Žáka izolují od ostatních žáků a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem.
4. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Kdo s kým spolupracuje

- vždy řeší: ředitel školy, výchovný poradce, ŠMP, třídní učitel
- vždy informovat rodiče
- je vhodné informovat i dětského lékaře.
- V případě, kdy spolupráce s rodiči není efektivní a dítě je ohroženo, má škola povinnost obrátit se na OSPOD s upozorněním na možné ohrožení výchovy dítěte (ustanovení § 201 zákona č. 40/2009 Sb.). Škola má povinnost oznamovat (dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže) OSPOD, že jde o děti, které jsou ohroženy a jsou uvedeny v § 6 tohoto zákona.
- V případě užití OPL informovat i Policii ČR

Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

